

Nr 29

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående inrättande av tjänster samt anvisande av anslag till avlöningar jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 2) har till behandling bl. a. upptagits följande för flera huvudtitlar gemensamma frågor (se statsrådsprotokollet över civilärenden för den 3 januari 1966).

I statsrådsprotokollet (s. 13—23) förordas nya huvudregler om inrättande av tjänster efter kollektivavtalsreformens genomförande. Förslaget innebär en ändrad ordning i fråga om riksdagens medverkan härutinnan. De nya grunderna avses skola tillämpas fr. o. m. budgetåret 1967/68.

I statsrådsprotokollet (s. 24—29) förordas ändrad ordning för anvisande av anslag till avlöningar. Samtliga anslagsposter i avlöningsstaterna avses skola som regel upptas förslagsvis. Härvid bortfaller behovet av att riksdagen fastställer avlöningsstater, vilket förutsätts ankomma på Kungl. Maj:t inom ramen för vederbörande anslag. Den ändrade ordningen avses skola tillämpas fr. o. m. budgetåret 1967/68.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Enarsson m. fl.* (I: 462) och den andra inom andra kammaren av fröken *Wetterström* (II: 596), i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte, med avslag på Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 1, bilaga 2, om inrättande av statligt reglerade tjänster och om anvisande av anslag till avlöningar, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning och förslag om sådan anslagsbeteckning för avlöningsanslagen att anslagsöverskridanden kan begränsas.

I fråga om motiveringen för ifrågavarande yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 462.

Utskottet. I förevarande del av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande inrättande av statligt reglerade tjänster samt om anvisande av anslag till avlöningar.

Beträffande *inrättande av tjänster* gäller f. n. som huvudregel att riksdagens medverkan krävs för inrättande av dels alla ordinarie tjänster och dels extra ordinarie tjänster i lönegraderna A 22—27 och i lönegrad på löneplan B. Från denna regel gäller undantag beträffande de affärsdrivande verken, vid vilka riksdagens medverkan vid inrättande av ordinarie tjänster på löneplan A begränsas till lönegraderna A 22—27 och ej alls behövs för inrättande av extra ordinarie tjänster på löneplan B. Härutöver finns särskilda bestämmelser för inrättande av tjänster av speciell natur.

Frågan om en omläggning av nuvarande regler i förevarande avseende har aktualiserats genom ikraftträdandet den 1 januari 1966 av förhandlingsrättsreformen. Medan tjänsters lönegradsplacering bestäms genom avtal regleras frågan om tjänsters inrättande av arbetsgivaren. I samband med övervägandena rörande den författningsmässiga regleringen i sistnämnda hänseende har till prövning upptagits frågan om gränsdragningen mellan Kungl. Maj:ts och riksdagens befogenheter härutinnan. Rationellt utformade regler i detta hänseende saknas f. n. Kungl. Maj:ts förslag innebär att som huvudregel skall gälla, att riksdagens beslut krävs för inrättande av dels ordinarie och extra ordinarie tjänster som chef för myndighet som ej lyder under annan myndighet och dels ordinarie och extra ordinarie tjänster på löneplan B i lägst lönegrad 3. Härvid förutsätts att förslaget inte skall medföra inskränkning i sådana särskilda befogenheter som Kungl. Maj:t tidigare fått att i vissa fall inrätta tjänster utan riksdagens medverkan.

Utskottet har vid sin prövning av förevarande förslag funnit detsamma innebära en önskvärd precisering av förutsättningarna för riksdagens medverkan i fråga om tjänsters inrättande, något som hittills saknats. Vad i motionerna I: 462 och II: 596 anförts anser utskottet ej innefatta tillräckliga skäl för avsteg från Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt. Då utskottet funnit vad som anförts till stöd för förslaget ej föranleda någon erinran får utskottet tillstyrka detsamma och avstyrka berörda motioner såvitt nu är i fråga. De nya grunderna avses skola tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1967.

Frågan om *anvisande av anslag till avlöningar* står i direkt samband med den nyssberörda frågan om ändrad ordning för inrättande av tjänster. Kungl. Maj:ts förslag innebär att myndigheternas avlöningsanslag liksom hittills skall anvisas av riksdagen som förslagsanslag men att riksdagen inte skall fastställa särskilda avlöningsstater för de olika verken. Med denna ordning ankommer avlöningsstaternas fördelning på anslagsposter på Kungl. Maj:t inom ramen för de av riksdagen anvisade anslagsbeloppen. Detta överensstämmer med vad som redan tillämpas i fråga om omkostnadsanslagen.

Utskottet finner den föreslagna omläggningen innefatta en lämplig rationaliseringsåtgärd mot bakgrunden av vad tidigare förordats beträffande sättet för inrättande av tjänster och tillstyrker detsamma. Såsom av stats-

rådsprotokollet framgår avses nyordningen skola tillämpas fr. o. m. budgetåret 1967/68. I enlighet härmed avstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 462 och II: 596 även i nu ifrågavarande del.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 462 och II: 596,

1. godkänna vad i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 3 januari 1966 föreslagits om inrättande av statligt reglerade tjänster att gälla fr. o. m. den 1 juli 1967;
2. godkänna vad i statsrådsprotokollet föreslagits om anvisande av anslag till avlöningar.

Stockholm den 15 februari 1966.

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Axel Andersson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Fritz Persson, Per Jacobsson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Harry Carlsson, Mårtensson, Bertil Petersson, Ragnar Persson, Thorsten Larsson, Åkerlund och Johan Olsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman, Blidfors, Almgren, Eliasson i Sundborn, Bergman, fröken Olsson, herrar Lindholm, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Skellefteå, Fagerlund, Björkman, Nelander, Blomkvist, Nilsson i Tvärälund och Mundebo.

Reservation

av fröken *Andersson*, herrar *Åkerlund*, *Bohman* och *Björkman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 462 och II: 596, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I förevarande del av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande inrättande av statligt reglerade tjänster samt om anvisande av anslag till avlöningar.

Beträffande inrättande av tjänster innebär Kungl. Maj:ts förslag att som huvudregel skall gälla, att riksdagens beslut krävs för inrättande av dels ordinarie och extra ordinarie tjänster som chef för myndighet som ej lyder under annan myndighet och dels ordinarie och extra ordinarie tjänster på löneplan B i lägst lönegrad 3. Härvid förutsätts att förslaget inte skall med-

föra inskränkning i sådana särskilda befogenheter som Kungl. Maj:t tidigare fått att i vissa fall inrätta tjänster utan riksdagens medverkan.

Frågan om anvisande av anslag till avlöningar står i direkt samband med den nyssberörda frågan om ändrad ordning för inrättande av tjänster. Kungl. Maj:ts förslag innebär att myndigheternas avlöningsanslag liksom hittills skall anvisas av riksdagen som förslagsanslag men att riksdagen inte skall fastställa särskilda avlöningsstater för de olika verken. Med denna ordning förutsätts avlöningsstaternas fördelning på anslagsposter ankomma på Kungl. Maj:t inom ramen för de av riksdagen anvisade anslagsbeloppen.

Utskottet finner att en med hänsyn till riksdagens utgiftskontroll motiverad begränsning av Kungl. Maj:ts rätt att överskrida förslagsanslag måste anses befogad. Tidigare fanns en numera avskaffad anslagsbeteckning, förslagsanslag högst, vilken måhända skulle behöva återinföras. Med hänsyn till att förhållandena på avlöningsområdet undergått stora förändringar sedan dess kan inte avgöras huruvida återinförande av denna beteckning låter sig göra i förutvarande form. En skyndsam utredning om formen för en begränsningsanordning bör därför komma till stånd. I avvaktan härpå bör nuvarande ordning beträffande såväl inrättande av tjänster som anvisande av anslag till avlöningar tillämpas.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med avslag på Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av statligt reglerade tjänster och om anvisande av anslag till avlöningar samt med bifall till motionerna I:462 och II:596, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam utredning och förslag om sådan anslagsbeteckning för avlöningsanslagen att anslagsöverskridanden kan begränsas.»